

בנין

אזהרה חמורה

בתגובה על "אמהות נגד טראומה" מאת לילי גילי ("הארץ", 22.4.)

אכן, לא רק המפונים עתידים לעבור טראומה קשה, אלא גם המפנים - שוטרים וחיילים כאחד. בסוף 1940, בעיצומה של מלחמת העולם השנייה, העבירו הבריטים בכוח פליטים יהודים ממחנה המעצר בעת-לית לאוניית גירוש בנמל חיפה, שהפליגה לאי מאוריציוס. כך תיאר משה שרת (או שרתוק) את ההתרחשויות ואת תגובת מבצעי הגירוש:

"לפי כל תיאורי המחזה שהיה בעת-לית, שאיש מן המסובים כאן לא ראה אותו אמנם, אבל את הדיו שמענו היטב - לא היתה התנהגותם של המעפילים (היהודים) תוצאה של פקודה אלא כך מסוגלים כנראה להתנהג יהודים בשעה שעוקרים אותם מן הארץ; הניסיון להיאחז בציפורניים באדמת המולדת, למרות מעשי אכזריות והתעללות - לכך מסוגלים, כפי הנראה, רק יהודים שהרגישו כי באו למולדת ורוצים לעקור אותם מתוכה.

"וכגודל ההתנגדות... גברה האכזריות של אלה שבאו לעקורם. אם אנשים מסרבים ללכת ברצון - לוקחים אותם בכוח; אם הם מתפשטים עירומים - מכים בבשר חי; אם נשים מתפשטות ושוטרים לוקחים אותן בכוח לאוטומובילים, יוצאת התעללות בנשים, אם כי בלא כוונה תחילה... התנהגותם של מבצעי מעשי אכזריות אף הוא, כפי הנראה, עניין שבטבע אנושי. היו ביניהם שנרתעו מן הביצוע - עד כדי כך שברחו מן המקום, היו שבכו, היו שהתעלפו, אלה היו המיעוט.

רוב המבצעים הוציאו את הפקודה לפועל, וכפי הנראה היו ביניהם גם כאלה שעשו זאת בצניניות גלויה. עובדה זו אף היא מעידה משהו על הטבע האנושי. אבל לא את הטבע האנושי צריכים אנו לעשות אחראי למעשים אלה, כי אם מוכרחים להטיל את האחריות על אלה שהתעלמו מן הטבע האנושי גם של המעפילים, שלא ילכו בשום אופן מרצון, וגם של מבצעי מעשה העקיבה".

נראה כי אין צורך בדברי פרשנות לציטוט אלה מדברי שרת בסוף 1940: יש בהם אזהרה חמורה בנוגע לעתיד להתרחש בישראל של 2005.

מז הרואי שכל הנוגעים בדבר - המתניים שבים המיועדים לפינוי ונותני הפקודות לביצועו - יתייחסו לכך במלוא תשומת הלב.

מנחם שריד
הרצליה